

duurzaam ondernemen

Sasol Servo wint Responsible Care-prijs 2004

Inspelen op nieuw stoffenbeleid met digitaal informatiesysteem

In de loop van dit jaar gaat de VNCI aan haar leden een softwaretool beschikbaar stellen, waarmee zij het besluitvormingsproces ten aanzien van stoffen en producten kunnen structureren. Met behulp van deze applicatie kunnen bedrijven prioriteiten stellen en weloverwogen beslissingen nemen over het al dan niet vervaardigen of handhaven in het productenpakket van bepaalde stoffen en producten. Sasol Servo te Delden ontwikkelt deze softwaretool in samenwerking met Sachem, Royal Haskoning en de VNCI. Op de jaarvergadering van de VNCI op 9 juni in Rotterdam ontving Servo voor dit project de Responsible Care-prijs 2004.

vlnr: Kees Linse (VNCI-voorzitter), Rob Monnikhoff (Sasol Servo BV) en Marius Enthoven (juryvoorzitter)

Het nieuwe Europese stoffenbeleid REACH (Registration Evaluation Authorisation of Chemicals) brengt voor het bedrijfsleven hoge kosten met zich mee. De gevaren en risico's van alle stoffen die worden geproduceerd of geïmporteerd in commercieel relevante hoeveelheden moeten worden geregistreerd. Verder zullen extreem gevaarlijke stoffen worden onderworpen aan een toelatingssysteem. Diverse studies van onafhankelijke bureaus wijzen uit dat REACH zal leiden tot een aanzienlijke afname van het aantal banen in de chemische industrie en met name in het MKB ook kan leiden tot faillissementen. Hoe kun je als bedrijf inspelen op het vernieuwde stoffenbeleid, en de bedreigingen die daarmee verbonden zijn omzetten in kansen? Sasol Servo in Delden, producent

'Een geavanceerde tool, die toch eenvoudig is te bedienen'

van speciality chemicals met 330 werknemers, worstelde met die vraag en besloot in samenwerking met partners een softwaretool te ontwikkelen. Op basis van de tool kunnen weloverwogen keuzes worden gemaakt ten aanzien van de te gebruiken stoffen en de producten die op de markt worden gebracht of gehouden. Dit was voor Servo niet het enige argument om de nieuwe software te gaan

ontwikkelen. Het bedrijf wil tevens informatie verzamelen en genereren voor communicatie binnen de keten. Ook is het mogelijk om de software te gebruiken om te voldoen aan de Algemene Beoordelingsmethodiek (ABM) van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren. Bovendien kan men met behulp van de labeltoepassing zorgdragen dat men voldoet aan de EU-verplichting tot het beschikbaar hebben van een etiketdossier. Verder biedt de softwaretool de mogelijkheid invulling te geven aan Product Stewardship op een wijze die gekoppeld is aan het milieuzorgsysteem. De applicatie wordt daarom wel aangeduid als PSMT (Product Stewardship Management Tool).

Geavanceerd

Als uitgangspunt voor de PSMT gebruikte Servo een screeningsmodel voor Productgerichte Milieuzorg, dat ontwikkeld is door Sachem uit Zaltbommel in samenwerking met Royal Haskoning. Het project loopt nu ongeveer een jaar. Aanvankelijk waren de totale kosten voor het PSMT begroot op 130.000 euro, waarvan de helft is gesubsidieerd door Novem in het kader van het programma 'Productgerichte Milieuzorg' (PMZ). Tijdens het project zijn er bepaalde beslissingen genomen waardoor de totale kosten beduidend hoger zullen uitkomen. Aljan Postma, SHERQ-manager bij Servo, licht toe: 'We waren van plan een eenvoudige tool te ontwikkelen, maar het is een geavanceerde tool geworden die toch eenvoudig te bedienen is. Tijdens het project ontstonden nieuwe wensen ten aanzien van de functionaliteiten en we besloten om

gebruik te maken van de nieuwste programmeeromgeving. Het duurde enige tijd voordat de programmeurs daarmee uit de voeten konden. Sachem en Servo gaan de PSMT bij wijze van proef als eerste gebruiken. De tool is alleen bruikbaar als de juiste gegevens zijn ingevoerd. En dat is een grote klus. Royal Haskoning heeft inmiddels de beschikking over vele bestanden en kan deze in combinatie met consultancy leveren aan bedrijven die de PSMT willen gaan gebruiken. Uiteraard kunnen bedrijven de database ook zelf vullen als zij beschikken over de vereiste gegevens. Servo maakt elk jaar zo'n 500 verschillende producten met meer dan 300 grondstoffen. Met welk percentage zal het bedrijf het aantal producten en het aantal grondstoffen naar verwachting gaan reduceren? Postma: 'Ik verwacht zeker dat we een aantal producten uit ons assortiment zullen moeten schrappen omdat de kosten om aan de vereiste gegevens te komen te hoog zijn. Op dit moment heb ik geen idee om hoeveel producten het gaat. We hebben de tool nu juist ontwikkeld om dergelijke vragen te kunnen gaan beantwoorden.'

Eervolle vermelding voor Solvay Pharmaceuticals in Olst Solvay Pharmaceuticals uit Olst geeft op vele manieren vorm aan het begrip maatschappelijk verantwoord ondernemen. De jury van de Responsible Care-prijs 2004 kende het bedrijf een eervolle vermelding toe. Op de vestiging in Olst werken zo'n 450 mensen aan het formu-

leren, verpakken, opslaan en distribueren van humane geneesmiddelen. Solvay Pharmaceuticals in Olst bedrijft geen chemie. Het bedrijf koopt de werkzame stoffen bij, onder andere, de productievestiging in Weesp en maakt er tabletten in doordrukstrips of capsules van. Deze producten worden vervolgens samen met een bijsluiter verpakt in kartonnen doosjes, die op hun beurt weer in grotere kartonnen dozen gaan om over de hele wereld te kunnen worden gedistribueerd. Zo'n vijf tot tien procent wordt afgezet in Nederland. De verkoop vindt plaats vanuit Zwitserland.

Inspraak

Bij de verbouwing en de nieuwbouw van de fabriek in Olst heeft Solvay Pharmaceuticals omwonenden inspraak gegeven, waarna een landschapsarchitect is ingeschakeld om een 'groene muur' te realiseren rond het bedrijfsterrein. Een ander vermeldenswaardig punt is dat het bedrijf erin geslaagd is een techniek te ontwikkelen en te implementeren voor het steriel afvullen van injectiespuiten door gebruik te maken van unieke isolatie- en robottechnologie. Daarmee is het gebruik van blisters voor het verpakken van gevulde griepspuiten overbodig geworden. Vanaf deze maand worden de spuiten alleen nog maar verpakt in karton. Doordat er geen gebruik meer wordt gemaakt van blisters, wordt er jaarlijks zo'n 50.000 kilogram karton bespaard. Verder leidt de volumereductie van de verpakking er onder meer toe dat koelruimtes twee keer zo efficiënt worden benut. ■

duurzaam ondernemen

Eerste duurzaamheidsscans maken zwakke punten duidelijk

Communicatie met belanghebbenden kan beter

De eerste duurzaamheidsstrategiescans bij Zeeuwse industriële bedrijven zijn uitgevoerd. De bedrijven scoren over het algemeen aardig als het gaat om duurzaam ondernemen, maar verschillende belanghebbenden hebben geen weet van de successen die al behaald zijn, terwijl men wel interesse heeft voor het onderwerp.

In vorige nummers van Chemie magazine is diverse malen aandacht besteed aan de Masterclass Duurzaam Ondernemen en de daaraan gekoppelde duurzaamheidsstrategiescan. Een uitgebreide vragenlijst vormt de basis voor deze scan, die samen met de VNCI door adviesbureau BECO is ontwikkeld. De vragen zijn onderverdeeld in tien modules, die op hun beurt weer verder zijn onderverdeeld. De antwoorden op de vragen worden verwerkt tot een getal, dat kan worden weergegeven in een radardiagram waarin de scores ten aanzien van duurzaam ondernemen grafisch worden weergegeven. Sommige Zeeuwse bedrijven hebben de duurzaamheidsstrategiescan al laten uitvoeren. Zij beschikken sinds kort over radardiagrammen die aangeven hoe het is gesteld met de invoering van zaken die verband houden met duurzaam ondernemen. Tevens hebben zij een indruk van hoe belangrijke belanghebbenden denken over de duurzaamheid van het bedrijf. Een van deze bedrijven is Invista uit Vlissingen. Deze fabriek produceert polyesters, telt 80 werknemers en heette tot 1 mei nog KOSA. De plant is in 1972 gebouwd door Hoechst. Het bedrijf heeft een compacte versie van de duurzaamheidsstrategiescan zelfstandig uitgevoerd omdat het in Vlissingen alleen een productievestiging heeft. Inkoop, verkoop en transport en distributie worden geregeld vanuit vestigingen in het buitenland. Marius van Alphen, manager veiligheid en milieu bij Invista, licht

toe: 'Wij hebben de duurzaamheidsstrategiescan zelfstandig uitgevoerd omdat we in Vlissingen alleen een productieafdeling hebben. Ik heb interviews gehad met mensen die in Vlissingen werken en vragenlijsten gestuurd naar Invista-medewerkers in het buitenland. De meeste lijsten heb ik ingevuld terugontvangen. Op de meeste onderwerpen scoren we hoog. Een gebied waar we misschien nog iets beter zouden kunnen scoren, is facilitair beheer. Hier scoren we 60 procent. Dat is een relatief lage score omdat we niet rechtstreeks invloed kunnen uitoefenen op een aantal zaken. Zo is de catering bijvoorbeeld uitbesteed.'

Weinig differentiatie

Van Alphen noemt als zwak punt van de vragenlijst dat deze op bepaalde punten, met name financieel-economische, te weinig differentieert voor ISO-gecertificeerde BRZO-bedrijven. Zo wordt er bijvoorbeeld gevraagd of het bedrijf een langetermijnvisie en een missie heeft geformuleerd. Elk bedrijf in de bulkchemie heeft dat. Als dat niet zo zou zijn, zou het betreffende bedrijf geen lang leven beschoren zijn. Een ander punt is dat een lage score niet altijd inhoudt dat het een en ander slecht geregeld is. Invista heeft geen beleid ten aanzien van het voorkomen van kinderarbeid. Dat is ook niet nodig omdat het bedrijf alleen fabrieken heeft in landen waar kinderarbeid wettelijk niet is toege-

staan en uit veiligheidsoverwegingen alleen mensen aangenomen worden die minimaal 18 jaar zijn.

Marieke Gombault van BECO: 'In de uitgebreide scan kunnen aspecten die niet van toepassing zijn, buiten beschouwing worden gelaten door de adviseur die de scan uitvoert. Bij de compacte scan moeten de bedrijven die beslissing zelf nemen en beoordelen in hoeverre een onderwerp mee moet tellen in de eindscore voor een thema.'

Van Alphen: 'De provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en onze ondernemingsraad zijn verzocht schriftelijk hun mening te geven over duurzaamheid bij onze productievestiging. Bij Rijkswaterstaat komen we er matig vanaf. Het blijkt dat dit vooral komt doordat Rijkswaterstaat niet precies weet wat wij doen. Daaruit is af te leiden dat onze communicatie met deze belanghebbende voor verbetering vatbaar is. Bij de ondernemingsraad scoorden we hoger, waarschijnlijk omdat daar beter bekend is wat er bij ons speelt. De resultaten van de scan ga ik bespreken met de site manager. Daarna kunnen er verbeteropties worden geformuleerd.'

Bij elektriciteitsproducent EPZ in Borssele heeft BECO de duurzaamheidsstrategiescan uitgevoerd op 7 april via interviews met verschillende managers van dit bedrijf, dat een kerncentrale van 450 MW en een kolencentrale van 400 MW exploiteert en werk verschaft aan ca. 400 mensen. De belanghebbenden (provincie Zeeland, Zeeuwse Milieufederatie en de twee aandeelhouders Delta en Essent) zijn benoemd door Bram Paul Jobse, manager van het technisch economisch bureau van EPZ. Beco heeft de interviews afgenomen.

Aanbevelingen

Jobse: 'De stakeholderanalyse vind ik persoonlijk het meest interessante aspect van de scan. De beide aandeelhouders geven aan tevreden te zijn over de prestaties van EPZ. Het bevoegd gezag doet de aanbeveling samen te werken met omliggende bedrijven. De Zeeuwse Milieufederatie vindt dat we een beleid met betrekking tot biomassa moeten formuleren. Al met al kunnen we uit de scan concluderen dat we het als bedrijf goed doen, maar dat we bepaalde dingen te weinig communiceren naar onze belanghebbenden. We dragen te weinig uit wat we doen. Dat is voor mij de belangrijkste eye-opener.'

Ook bij Dow in Terneuzen werd duidelijk dat de communicatie op bepaalde punten kan worden verbeterd. Cees van Houwelingen, environmental leader bij Dow: 'Zo zijn we onvoldoende bewust bezig met informatievoorziening naar externe belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld de Zeeuwse Milieufederatie. Daardoor hebben ze een onvolledig beeld van onze positieve inspanningen en worden ze niet regelmatig geïnformeerd over de status van verbeteringsplannen.' Verder komt volgens hem uit de scan duidelijk naar voren op welke punten Dow duurzaam ondernemen nader in zou kunnen vullen. Toch roepen sommige vragen uit de lijst in zijn ogen meer vragen op dan dat ze duidelijkheid geven. 'Maar dat is niet erg, want er zitten veel dingen in die heel goed bruikbaar zijn. In de workshops van de masterclass kunnen we dat bespreken, zodat de vragenlijst verder kan worden verbeterd. Het is bijvoorbeeld opgevallen dat er in de vragenlijst wel aandacht is voor woon-werkverkeer, maar niet voor zakelijk personenvervoer. Maar het belangrijkste resultaat van de scan voor Dow is toch wel het gegroeide besef dat duurzaamheid veel breder is dan de Responsible Care-insteek die wij tot op heden volgen.' ■

in de peiling

2 reacties op de stelling

De vooraanstaande Britse wetenschapper én natuurbeschermer James Lovelock pleitte een tijdje terug in *The Independent* voor een groot-schalige uitbreiding van kernenergie. Alleen op die manier kunnen we in zijn ogen de negatieve gevolgen van het broeikaseffect tegengaan. Maar ook in ons land gaan steeds meer stemmen op om kernenergie serieus te nemen. Zo bleek onlangs dat een meerderheid (VVD en CDA) in de Eerste Kamer kernenergie uit milieuoogpunt verkiest boven andere vormen van energieopwekking. Daarom deze maand in Chemie magazine de stelling:

'Alleen kernenergie bestrijdt broeikaseffect'

Hans Veenenbos, VNCI-manager Energie

'Minder energieverbruik helpt natuurlijk ook, maar de behoefte van de maatschappij aan energie lijkt grenzeloos. Kernenergie is het logische alternatief, ware het niet dat de maatschappij daar ook niet aan wil. Wat wil de maatschappij, met centraal daarin de burger, dan wel? Import van kernenergie-stroom uit Frankrijk mag wel, maar men wil het niet weten. Toch zullen we wel aan de kernenergie moeten als we tientallen procenten CO2 willen gaan reduceren. Maar er is een nog veel beter alternatief dat zich aan de horizon aftekent: kernfusie. Internationaal wordt hard samengewerkt om in 2035 een commerciële reactor klaar te hebben. Ik ga voor kernfusie.'

Jos Cozijnsen, consultant emissiehandel (emissierechten.nl)

'Deze stelling klinkt als een onmogelijk polderakkoord tussen milieubeweging en industrie. Ontleding maakt hem interessant. We kunnen in ieder geval niet ontkennen dat het broeikaseffect bestaat. Nog nooit was er immers sprake van zo'n hoge concentratie CO2 in de atmosfeer als nu. Bovendien bestaan er meer mogelijkheden om CO2 te reduceren. Denk bijvoorbeeld aan verschillende vormen van duurzame energie en waterstof met CO2-opslag. Voor het Kyoto-protocol maakt het niet uit; dat heeft geen voorkeuren. Daar komt bij dat er verschillende scenario's zijn om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Alleen moeten we daar wel haast mee maken, zoals Nobelprijswinnaar Crutzen onlangs nog bij een lezing voor het KNMI benadrukte. Tot slot denk ik dat alleen pleiten voor kernenergie, als oplossing voor het broeikaseffect, wel erg kortzichtig is. Ik moet er in ieder geval niet aan denken dat we in Oost-Europa en ontwikkelingslanden olie en kolen massaal gaan vervangen door kernenergie. En volgens mij denken met mij, vele anderen er ook zo over...'

